

loške karakteristike hrvatskog muzičkog folkloras vlastitom umjetničkom individualnošću. Izvornost sadržaja i osebnost kompozitorskih postupaka često mu nameću potrebu da i u pogledu forme pođe vlastitim putovima. Izrazita melodika oživljena iskonskim ritmovima, neočekivani i smioni harmonijski sklopovi stvoreni na temelju bujnog polifonog vođenja dionica i ponekad opora ali snažna orkestracija karakteriziraju muzičko tkivo, protkano lirskim, a katkada i prkosnim mislima, najčešće obojeno dramatskim akcentima duboke ljudske boli u kojoj se odražuje neprestana životna borba autora i ljudi njegova rodnog kraja.

Skladateljski opus Ivana Brkanovića brojčano nije velik, ali mu po umjetničkim vrednotama i stvaralačkim dosezima pripada jedno od najistaknutijih mjesta u hrvatskoj glazbi, koja bi bez njegovih simfonijskih, komornih, vokalno-instrumentalnih i glazbeno-scenskih djela nesumnjivo bila siromašnija. To isto vrijedi i za njegov prilično bogat ciklus duhovnih skladbi, kojima je Brkanović dao veliki doprinos hrvatskoj sakralnoj glazbi.

U jednom razgovoru (objavljenom 1977), na moj upit kako ocjenjuje ulogu nacionalnog stila u hrvatskoj glazbi, Brkanović je odgovorio:

»Meni se čini, da je to razdoblje bilo vrlo pozitivno. Našim skladateljima tog doba bila je svrha i namjera, da ostave trag svog postojanja, svoje životne opstojnosti, da ostave dokument o nama samima, o naciji kao takovoj. Djela nastala u tom razdoblju su neobično važna i za našu glazbu i za nas kao narod. Jer, ako netko hoće da upozna jedan narod, onda će ga najbolje i najvjernije upoznati u umjetničkim djelima tog naroda. Stoga mislim, da je to razdoblje hrvatskog glazbenog stvaralaštva, s obzirom na to vrijeme, najveće svjedočanstvo naše opstojnosti i posebnosti.«

Sad kad je završen i životni put i stvaralački rad Ivana Brkanovića mislim da možemo reći, da je i on svojim opusom ostavio trajni, neuništivi »trag svog postojanja« i »najveće svjedočanstvo naše opstojnosti i posebnosti«. Njegova djela to nesumnjivo potvrđuju!

Ivan BOŠKOVIC

IZ RADA INSTITUTA ZA CRKVENU GLAZBU

IZVJEŠTAJ S TEČAJA ZA CRKVENE GLAZBENIKE

I ove su se godine crkveni glazbenici hrvatskog jezičnog područja, u uskršnom tjednu od 21. do 24. travnja 1987. godine, u prilično velikom broju okupili na Institutu za crkvenu glazbu KBF-a u Zagrebu na već tradicionalni tečaj za crkvene glazbenike.

Mo Izak Špralja pozdravio je na početku sve sudionike i otvorio rad tečaja za permanentno obrazovanje voditelja crkvenog pjevanja po našim župama. Navodeći riječi iz Konstitucije o svetoj liturgiji »Sacrosanctum concilium« — »neka se brižljivo njeguje pučko vjersko pjevanje« — on je uveo i u tematiku tečaja i istakao da je to stav Crkve, a nama treba biti na srcu da u svom radu promičemo ono što Crkva želi, a ne da idemo svojim individualnim putovima. U nama nikada ne smije oslabiti ni izbljediti »sensus Ecclesiae« tj. osjećaj za crkvenost, da osjećamo s Crkvom i da provodimo u život samo ono što hoće Crkva.

Sudionicima tečaja uputio je nekoliko riječi i pomoćni banjalučki biskup dr. Franjo Komarica poželjivši svima obilnu vazmenu radost. On se zahvalio voditeljima crkvenog pjevanja, u velikoj većini časnim sestrama koje su stigle iz svih krajeva domovine i iz inozemstva gdje se hrvatski moli i pjeva, u ime svih vjernika među kojima one zdušno rade Bogu na slavu i dušama na korist. Istakao je da baš poslanici na liturgijsko-glazbenom području »oru neuzorano i krče neprokrčeno«. Biskup Komarica pozdravio je i glavnog promicatelja »Zlatne harfe« i sve koji se uključuju u tu akciju. Naglasio je da se ljudi koji zajedno pjevaju ne mogu mrziti.

Odmah nakon pozdravnih riječi biskupa Komarice slijedilo je iscrpno predavanje o akciji »Zlatne

harfe« koja je počela djelovati u Europskoj godini glazbe. Predavanje pod naslovom »Uloga 'harfe' u postepenoj obnovi liturgijske popijevke« održao je idejni pokretač i glavni promicatelj »Zlatne harfe« fra Mićo Pinjuh. U nekoliko točaka iznio je cilj ove akcije. To je u prvom redu planska i sustavna obnova liturgijskog pjevanja kojoj je glavni cilj da naša domovinska Crkva skladno propjeva. Ova akcija ima obnoviteljski karakter i želi trajno poticati umjetničke riječi i glazbe na novo stvaralaštvo, ali uvijek pod stručnom komisijom da bi se izbjeglo programsko svaštarenje. U ovogodišnjoj »Zlatnoj harfi« uvedena je i jedna novost, a to je liturgijska »košarica«. Sva ki mali zbor pjeva obvezno dvije skladbe: jednu tematsku, novo komponiranu, a drugu izvlači iz liturgijske »košarice« tj. iz pjesmarice »Pjevajte Gospodu pjesmu novu«. Godišnji program obveznih liturgijskih popijevki ne bi smio biti ni pretežak ni prelak, jer »Zlatna harfa« želi biti otvorena što većem broju malih zborova, a cilj je uvijek isti: da propjeva, i to skladno, što veći broj sudionika liturgijskog slavlja. Podatak da se prošle godine uključilo u akciju »Zlatne harfe« 125 malih zborova s oko 5000 djece dovoljan je dokaz da se »Zlatna harfa« dobro razgranala i da puno obećaje, a rezultati će ovisiti o zauzetosti svih nas.

Nakon iscrpnog predavanja i žive diskusije o »Zlatnoj harfi«, za što su slušatelji pokazali veliko zanimanje, prešlo se na pučku crkvenu popijevku, središnju tematiku ovogodišnjeg tečaja.

Prvo predavanje o pučkoj popijevci pod naslovom »Pučko crkveno pjevanje u Bosni« održao je dr. fra Slavko Topić. On je odmah na početku kazao da bi trebala temeljita studija o bosanskoj crkvenoj i profanoj popijevci kao i o provenijenciji mnogih popijevki koje su prisutne u Bosni, ali takve studije još do danas nema. Činjenično je stanje vrlo pluralistič-

no. U Bosni postoje razne strane popijevke. Zna se da su neke došle iz Češke, Poljske i Mađarske, dok bi drugima trebalo tražiti izvorište u Italiji, Austriji i Njemačkoj. Prisutne su i mnoge popijevke iz *Hrvatskog crkvenog kantuala* kao i popijevke iz raznih hrvatskih krajeva.

Bosanska pučka popijevka, po mišljenju dr. Topića, nastala je na posebnoj bosanskoj ljestvici koja se sastoji od dva tetrakorda, a oba se tetrakorda sastaju na tonu F. Ova ljestvica je više modalnog tipa, nastavak grčke ljestvice (Terpandar) samo što je u Bosni ton G najzastupljeniji. Ako bismo tonalno tumačili ovu ljestvicu, rekli bismo da je ton G centralni ton koji ima čas ulogu tonike, a čas ulogu dominante. Ton A je nestabilan posebice u silaznim melodijama, a od tona E na F je vrlo labilno mjesto. Jednom riječju, u bosanskoj pučkoj popijevci uvijek je prisutna labilnost polustepena kao i nestabilni tonalni odnosi. Iz toga slijedi da harmonizaciju izvorne bosanske pučke popijevke treba uzimati s rezervom. Simbol pučkog pjevanja bosanskih katolika, istakao je dr. Topić, jest pjesma »Zdravo Tijelo«. Postoje tri melodijska tipa ove popijevke: 1. Sjeverni tip — mala terca i dolje ton F, 2. Srednji tip — standardni (središnja Bosna — Sarajevo) i 3. Kreševski tip — glazbeno bogatiji i razvijeniji.

Kad je riječ o bosanskoj pučkoj popijevci bilo crkvenoj bilo profanoj, prosljedio je dr. Topić, važno je upozoriti i na prisutnost dvoglasa. U sjevernom i sjeveroistočnom dijelu Bosne prisutan je dvoglas na sekundi dok je u jugozapadnom dijelu dvoglas na terci ili na kvinti. Dr. Topić je na kraju rekao da je proučavanje bosanske pučke popijevke tek započeto i dodirnuo pitanje, a nikako dovršeno.

Drugog dana tečaja slušali smo predavanje »Povijesni pregled crkvenih pjesmarica« koje je održao prof. Marijan Steiner. On je na početku ukazao da je gregorijanski koral osnovni izvor hrvatske pučke popijevke. Izvorni latinski tekstovi najprije su prevedeni na hrvatski, a potom su nastajali i novi napjevi prilagođeni hrvatskom tekstu. Pučka popijevka više se razvijala u slavenskim i germanskim zemljama, a manje u romanskim krajevima. Crkveni dokumenti iz prošlog stoljeća, prosljedio je prof. Steiner, nisu stajali na strani pučke popijevke što posebice vrijedi za misu. Sve je bilo na latinskom. Dolaskom dvojice apostola liturgije, pape Pija X i Pija Parscha, velikog obnovitelja liturgije, stanje se mijenjalo nabolje u prilog pučkog pjevanja i aktivnijeg sudjelovanja vjernika u liturgiji što će doseći vrhunac na II. vatikanskom saboru.

Što se tiče crkvenih pjesmarica, zanimljiv je podatak da su pjesmarice više nicali na sjeveru domovine nego na jugu, iako je na jugu bio dinamičniji liturgijski život.

U 17. stoljeću pojavljuje se najstarija tiskana zbirka hrvatskih crkvenih pjesama pod naslovom »Molitvene knjižice«. Izdana je u tri izdanja i to: 1628. I. izdanje; 1640. II.; i 1657. III. izdanje. Ova zbirka sadrži samo tekstove i to većinom prevedene s latinskoga, a ne sadrži napjeve. Autor joj je isusovac Nikola Krajačević. Njegova je i zbirka »Sveti Evangeliomi« izdana u Grazu 1651. godine. Većinom su to iste pjesme kao i u prvoj zbirci. Krajačević se služi kontrafaktom tj. nastoji tekst svojih spjevanih i prevedenih pjesama prilagoditi već postojećim svjetovnim melodijama. Tako daje i konkretne upute da se npr. »Zdrava zvezda morska« pjeva na napjev »Hranila de-

vojka tri sokola«, a »Zdrava budi Maria« na narodnu pjesmu »Posejal sem bažulek«.

Prva poznata pučka pjesmarica s notama na hrvatskom jeziku, nastavio je prof. Steiner, izdana je 1635. godine u Beču pod naslovom »Pisni za najpoglavitiye, najsvetije i najveselije dni svega godišća složene«. Ova zbirka sadrži 12 jednoglasnih skladbi za razne svetkovine, a tekst je prilagođen pučkom izrazu. Autor ove zbirke je Atanazije Jurjević (često pogrešno preveden kao Grgičević), Splićanin koji se najprije školovao u Splitu, a potom na isusovačkom učilištu u Grazu. Osim ove zbirke pjesama, Jurjević je autor i nekoliko drugih djela nabožnog sadržaja. On je na hrvatski preveo i »Naslidovanje Isukrstovo« od Tome Kempenca.

Iz 17. stoljeća, oko 1664. godine, potječe i rukopisna »Pavlińska pjesmarica« kojoj se ne zna autor, a bogatija je napjevima od prethodnih pjesmarica. U njoj su većinom hrvatske pjesme uz pokoju latinsku, a u njima se osjeća utjecaj gregorijanskoga korala i narodne pjesme.

Najvažniji tiskani zbornik latinskih i hrvatskih crkvenih napjeva svakako je »Cithara octochorda« sa svoja tri izdanja: 1701. u Beču, 1723. također u Beču i 1757. u Zagrebu. Ne zna se autor ove zbirke, ali se pretpostavlja da bi to mogao biti Toma Kovačević, zagrebački kanonik, koji je u to vrijeme vršio kantorsku službu u zagrebačkoj katedrali. Tekstovi su u ovoj zbirci uzeti iz liturgijskih knjiga, a napjevi iz prijašnjih hrvatskih pjesmarica. Ima i dosta izvornih hrvatskih pjesama koje se odlikuju ljepotom i izražajnošću. Tekstovi su na kajkavštini onoga doba, a notni tekst pisan je u prva dva izdanja kvadratnim, a u trećem izdanju romboidnim notama. Notne vrijednosti su uvijek iste pa je otežana ritmizacija.

Prof. Steiner je u nastavku svog predavanja naveo i veći broj rukom pisanih kantuala, Jajićeve »Napive bogoljubnih pisama« i ulogu Maksimilijana Vrhovca koji uvodi mnoštvo stranih njemačkih pjesama, u osvrnuo se i na značaj Cecilijanskog pokreta, časopisa »Svete Cecilije« i *Hrvatskog crkvenog kantuala*.

Na programu tečaja bilo je i predavanje pod naslovom »Glagoljaško liturgijsko pučko pjevanje«, koje je održao naš istaknuti etnomuzikolog dr. Jerko Bezić. Glagoljaško pjevanje jest u svojim počecima pjevanje svećenika glagoljaša koji su se u liturgiji služili crkvenoslavenskim jezikom hrvatske redakcije. Kasnije se, osim svećenika i klerika, uključuju i laici u pjevanje. Sam naziv glagoljaško pjevanje želi istaći hrvatsko katoličko liturgijsko pjevanje nasuprot staroslavenskom crkvenom pjevanju što se u prvom redu odnosi na liturgijsko pjevanje istočnog obreda. U toku razvoja, naglasio je dr. Bezić, ono se postupno oblikovalo u liturgijsko pjevanje zapadnog obreda na živom hrvatskom jeziku, a u napjevima se osjeća utjecaj gregorijanskog korala, bizantskog liturgijskog pjevanja kao i utjecaj svjetovne vokalne glazbe onog kraja na kojem se razvijalo.

Nema sigurnih podataka o postanku glagoljaškog pjevanja, rekao je dr. Bezić, ali se pretpostavlja da se pojavilo krajem IX. stoljeća u primorskoj Hrvatskoj. Zna se da je papa Aleksandar III 1177. pohodio Zadar, a svećenstvo i puk dočekali su ga pjevajući na svom hrvatskom jeziku »in eorum sclavica lingua«. Ne postoje ni notni zapisi glagoljaških melodija nego se sve prenosilo usmenom predajom što je dovelo do mnogobrojnih melodijskih varijanata.

Početak 20. stoljeća češki slavist Josef Vajs znanstveno istražuje glagoljicu, a Staroslavenski institut iz Zagreba i JAZU 1954. započinju magnetofonska snimanja glagoljaškog pjevanja u čemu prednjače dr. Vinko Zganec i dr. Jerko Bezić.

Glagoljaško pjevanje tradicionalno su izvodili muškarci. Tek između dva rata uključuju se i žene. Danas prevladavaju žene u zbornom dijelu dok štenja i solo dijelove i dalje izvode muškarci. Na pitanje slušatelja što je danas s glagoljaškim pjevanjem, dr. Bezić je odgovorio da je ono u većini slučajeva povučeno iz prakse, ali nešto je i ostalo. Čak se ponegdje javlja i tendencija za oživljavanjem i obnavljanjem starog pjevanja.

Uz predavanja povijesnog i liturgijskog karaktera, na tečaju je promotrena crkvena pučka popijevka i pod analitičkim i izvodilačkim vidom. Prof. Ljubomir Galetić održao je predavanje pod naslovom »Melodijski i harmonijski pristup pučkim crkvenim popijevkama«. Naglasio je da melodija slijedi naglasak teksta, a harmonije su čvrste. Predavanje s naslovom »Estetsko vrednovanje crkvene popijevke«, uz analizu pojedinih crkvenih popijevki, održao je mo. Miroslav Martinjak. On je posebice istakao da je u hrvat-

čak izvodila pred narodom, a narod je bio samo pasivni promatrač. Za novije crkvene popijevke moglo bi se kazati da odražavaju veće znanje tekstopisaca o liturgiji, ali se ne bi moglo reći da i ti novi tekstopisci pišu iz doživljene liturgije. Dr. Starić je posebice naglasio da popijevka ne može biti prava ako nije nastala iz doživljene i proživljene liturgije, jer liturgija je po sebi čin, akcija okupljenog naroda. Iz tog bi se humusa trebala rađati i tu bi trebala nicati i rasti crkvena pučka popijevka i tekstovno i melodijski. Jedno je stvarati tekstove i glazbu prije liturgije, a drugo je pitanje da li će to ikada postati živa i aktivna liturgija.

Veliki je kriterij da li će se narod naći u nekoj popijevci koju je stvorio pojedinac. Da li pjesma izriče narod, puk, da li je kolektivna? Da li je tekstopisac doživio zajedništvo, kolektivnost? Da li doživljava i proživljava liturgijsko događanje?

Važna komponenta crkvene popijevke jest jednostavnost. Popijevka ne smije biti prenatrpana idejama i sadržajem, prosljedio je dr. Starić. Dosta je da nas u nekoj popijevci zaokupi glavna misao, ključna riječ koja nas uvodi u određeno raspoloženje npr. kajanja, zahvalnosti, poniznosti, vjere i slično.

Sudionici Tečaja s predavačima i biskupom Komaricom

skim pučkim crkvenim popijevkama na poseban način prisutno prožimanje teksta i melodije, a da su u većini slučajeva skladane u starim crkvenim modusima.

Predavanje o »Poetskoj interpretaciji psalama i liturgijskih tekstova« održao je poznati zagrebački dramski umjetnik. On je naglasio da svatko tekstu daje svoj osobni pečat. Treba iznositi cjelovit sadržaj, a ne zanositi se praznim zvucima. Na čitaču se mora vidjeti vjera i angažiranost.

Veliko zanimanje pobudilo je predavanje »Teološko-pastoralno vrednovanje tekstova pučke crkvene popijevke« koje je održao prof. dr. Aldo Starić. U uvodnim napomenama dr. Starić je naglasio da teološki govor mora biti osjetljiv na književni rod i vrstu. Tekstovi su pisani da bi se pjevali, a pjevani tekst bi trebao biti zvučan i melodiozan.

Za starije pučke popijevke, spomenuo je dr. Starić, ne bi se moglo kazati da su nastale unutar liturgije. Tisuću i više godina liturgija se događala, odvijala ili

Nije kršćanstvo zbroj vjerskih istina: kršćanstvo je prvenstveno povijest spasenja, kršćanstvo je gibanje, akcija, događanje, a ne ideja. Ne treba pjevati ideju, posebice je naglasio dr. Starić, to je za dogmatiku; treba pjevati događaje, ono što je Bog učinio u povijesti spasenja i ono što danas čini za nas. Bog se uključio u povijest spasenja i postao čovjek. Spasenje postoji, rekao je dr. Starić, ono je već tu, samo je pitanje da li se mi uključujemo u to spasenje. U crkvenim bi popijevkama trebala doći do izražaja ta istina da spasenje postoji, da je ono već tu. Samo mi možemo zatajiti, ne odazvati se i ne uključiti se u to spasenje. A liturgija je, naglasio je dr. Starić, obredno slavljenje spasenja. To je udisanje spasenja. Tu smo nadomak nebu, samo ne možemo u nj zakoraknuti, jer još hodamo ovom zemljom.

Nadalje, nastavio je prof. Starić, treba se čuvati opasnosti da u popijevkama ne prepričavamo Bibliju. Puno je važnije da biblijski način mišljenja postane dio nas, da Biblija postane bitna sastavnica moje

vjere. Dr. Starić je zaključio svoje predavanje sa željom da liturgijska crkvena pučka popijevka bude popratnica obreda, da produbljuje liturgiju i da doprinosi tome da budemo više skupa i više u Isusu Kristu.

U okviru tečaja promoviran je i Zbornik radova znanstvenog skupa održanog u povodu 400. obljetnice rođenja Ivana Marka Lukačića (1585-1985). U prezentaciji Zbornika dr. Lovro Zupanović je istakao da je to mali pothvat u naše vrijeme, a zasluga za to pripada našim konventualcima. Ljudevit Anton Maračić rekao je na promociji Zbornika da objavljivanje radova znanstvenog skupa o I.M. Lukačiću treba pridonijeti boljem poznavanju ovoga izuzetnog čovjeka i umjetnika.

Sudionici tečaja upoznali su se i s vrlo zanimljivom mogućnošću suvremene kompjutorske tehnike: radi se o uređaju »Pedal synth« tj. o mogućnosti ugradnje orguljskog pedala uz bilo koji instrument s tipkama: klasični harmonij, električni harmonij, glasovir, pijanino, synteseizer i slično. »Pedal synth« se sastoji od pedala, klupe, pojačala i malog elektronskog uređaja s većim brojem registara. Svaki od ovih elemenata može se i posebno naručiti što uvelike umanjuje cijenu.

U poslijepodnevnom satima odvijao se rad po grupama s mogućnošću opredjeljenja za metodiku glasovira, dirigiranje i tehniku pjevanja, a svi su sudjelovali na seminaru o izboru popijevki iz pjesmarice »Pjevajte Gospodu pjesmu novu« za pojedina razdoblja crkvene liturgijske godine kao i na zajedničkom liturgijskom pjevanju kao pripremi za euharistiju. Jutarnja liturgijska slavlja predvodio je mo Ante Lokuz, a pjevanjem je ravnala s. Cecilija Pleša.

Tečaj je završen plenarnom sjednicom 24. 4. 1987. gdje su se čule i neke primjedbe. To se u prvom redu odnosilo na slabu organiziranost poslijepodnevni vježbi. Naime, u radu po grupama ne bi trebalo ponavljati uvijek isto (početno) gradivo, nego bi trebalo prosljediti odande gdje se u školovanju stalo. Svako bi trebalo predložiti određenu građu za rad po grupama. Najavljeni program rada tečaja doživio je i niz izmjena zbog nemogućnosti pojedinih predavača da dotičnoga dana budu na raspolaganju sudionicima tečaja.

U organizaciji Instituta za crkvenu glazbu KBF-a, za vrijeme tečaja, priređeno je i nekoliko koncerata. Prvoga dana nastupili su slušači Instituta sa svojom godišnjom produkcijom. Sudionicima tečaja predstavila se i mlada studentica glasovira Srebrenka Crnković, a na svom koncertu izvela je »Preludij i fugu u fis-molu« J. S. Bacha, »Sonatu u A-duru, op. 101« od L. van Beethovena i »Polonezu u fis-molu« F. Chopina. I izvanredni slušač Instituta za crkvenu glazbu Anđelko Igrec imao je svoj prvi samostalni koncert na kojem je izveo »Osam malih preludija i fuga« za orgulje J. S. Bacha.

U okviru tečaja u Franjevačkoj je crkvi na Kaptolu nastupio i Collegium pro musica sacra. Ovaj nam je ansamb izveo »Trio za 3 flaute u D-duru« J. J. Quantza, »IV. suitu u Es-duru za violoncello solo« J. S. Bacha i Kantatu Nr. 78 BWV 78 »Jesu der du meine Seele« za sole, zbor i orkestar J. S. Bacha. Solisti su bili: Darija Hreljanović, sopran, Cecilija Pleša, mezosopran, Želimir Puškarić, tenor, Matiša Rajčić, bas, Tinka Muradori, flauta, Genoveva Gerova, flauta, Brigita Stadler, flauta, Georg Draušnik, oboa, Augustin Mršić, cello i Mario Penzar, orgulje. Komornim orkestrom i zborom ravnala je s. Imakulata Malinka.

U vrijeme održavanja tečaja imala je i zagrebačka orguljašica Hvalimira Bledšnajder samostalni koncert. Ona je na orguljama Franjevačke crkve na Kaptolu izvela ova orguljska djela: Simfoniju iz 29 Kantate na »Wir danker Dir, Gott« i Koral »Allein Gott in der Höh' sei Ehr« J. S. Bacha, Passacagliu na temu iz C. O. »Nek mine, Majko« od Kamila Kolba, Koral »Wachet auf, ruft uns die Stimme« F. Peetersa, »Regnavit Dominus« J. M. Pluma, »Incantation pour un jour Saint« J. Langlaisa, »Procession« A. Ridouta i »Tu es Petra et portae inferi non preavalebunt adversus te« H. Muleta. Veliki broj sudionika tečaja prisustvovao je 23. travnja u 20 sati ovom zapaženom i vrlo uspješnom koncertu Hvalimire Bledšnajder.

I ovogodišnji tečaj za crkvene glazbenike zadovoljio je oko 130 sudionika koji zdušno rade na glazbenom području u našoj Crkvi. Sestre su obećale da će i iduće godine u uskršnom tjednu opet malo skoknuti u Zagreb da se odmore od napornog Velikog tjedna, da nešto dobro i korisno čuju, vide, dožive i prenesu u svoje vjermičke zajednice u kojima pastoralno djeluju.

A. K. SAMARDŽIĆ

IZLET BEZ VOZNOG REDA

Čazmansko-varaždinski kaptol u povodu 350. obljetnice osnutka gimnazije u Varaždinu želio je prirediti i crkvenu proslavu, budući da su gimnaziju osnovali oo. Isusovci a kasnije su je vodili oo. franjevci, oo. pavlini i dijecezanski svećenici. Bila je to prigoda da se dozove u svijest današnjim generacijama što je Crkva učinila za kulturu naroda u tom dijelu Hrvatske.

Kanonik lektor Alojzije Domislović u ime kaptola čazmansko-varaždinskoga, glavni organizator proslave, pozvao je za tu prigodu mješoviti zbor Instituta da na koncelebriranoj misi otpjeva »Hrvatsku misu u h-molu za mješoviti zbor i orgulje«. Josipa Vrhovskog koju je autor skladao za 300. obljetnicu gimnazije na kojoj je i sam bio profesor, a poslije podne da održi prigodni koncert. Zbor se marljivo pripremao, a posebno zadnja tri tjedna kada su probe bile češće što je urodilo plodom u dobroj izvedbi. Problemi su nastali na sam dan proslave. Autobus naručen od ATP Varaždin nije stigao u naručeno vrijeme. Tajnik pokušava dobiti autobus od Zagrebačkog transporta, zatim od autobusnog kolodvora ali uzalud. Na kraju je odlučeno putovat ćemo redovitom linijom. Međutim zagrebački tramvaj nije mario za naše probleme i s velikim zakašnjenjem zbor je stigao najprije na autobusni kolodvor a u Varaždin u času kad je trebala započeti misa. Neki su otišli i privatnim osobnim automobilima. Kardinal Kuharić i vjernici strpljivo su čekali pola sata u Crkvi Uznesenja Marijina dok se zbor okupio da može pjevati. U koncelebraciji sudjelovalo je preko 30 svećenika zajedno sa gostima iz Gradišća. Kardinala su najprije pozdravila djeca u živopisnoj međimurskoj narodnoj nošnji koje je uvježbao njihov dekanovski župnik i kanonik varaždinski Ignacije Hraštic. Kanonik Domislović pozdravio je zatim sve prisutne kao i spriječenog biskupa Štefana Laszla iz Gradišća zastupljenog po dr. Leonu Stubiću. Bilo je bojazni da će zbor iznerviran od puta pjevati dekoncentrirano. No dogodilo se upravo obratno. Pjevao je nadahnuto na umjetničkoj visini kao da se htio zahvaliti svima na strpljivom čekanju pola sata prije mise. Steta što je Slava bila recitirana pa puna crkva vjernika nije mogla čuti najljepši dio mise. Za ulaznu pjesmu svi prisutni pjevali su »Uskršnu Isus doista«. Pripjevni psalam predvodio je Matiša Rajčić, a Božji narod je zvonko odgovarao »Vječna je ljubav njegova«. Na prinošenje darova i